

บทที่ 12

เงินเพื่อ เงินฝืด วัฏจักรเศรษฐกิจ
และแนวทางการแก้ไข

เงินเฟ้อ หมายถึงภาวะการณ์ที่ระดับราคาสินค้าสูงขึ้นเรื่อยๆ ค่าของเงินต่ำ ปริมาณเงินหมุนเวียนมาก
ราคาสินค้า \uparrow ค่าของเงิน \downarrow ปริมาณเงิน \uparrow

เงินฝืด หมายถึงภาวะการณ์ที่ระดับราคาสินค้าสูงลดลง ค่าของเงินสูง ปริมาณเงินหมุนเวียนน้อย
ราคาสินค้า \downarrow ค่าของเงิน \uparrow ปริมาณเงิน \downarrow

เงินเฟ้อ(Inflation)

เงินเฟ้อ (Inflation)

- ภาวะที่ระดับราคาสินค้าโดยทั่วไปสูงขึ้นเรื่อยๆ อย่างต่อเนื่อง
- เครื่องมือในการวัดเงินเฟ้อคือ ดัชนีราคา
- ดัชนีราคาผู้บริโภค ดัชนีราคาขายส่ง

ดัชนีราคา(Price Index)

คือ เครื่องวัดราคาเฉลี่ยของสินค้าและบริการของปีใดปีหนึ่งเปรียบเทียบกับราคาเฉลี่ยของสินค้าและบริการในปีที่อ้างอิงหรือที่เรียกว่าปีฐาน (base year)

ดัชนีราคามีอยู่ด้วยกันหลายประเภท ขึ้นอยู่กับว่าประเภทของสินค้าและบริการเป็นสินค้าและบริการประเภทใด

สินค้าในตะกร้า	ปีฐาน		ปีปัจจุบัน	
	ราคา	ค่าใช้จ่าย	ราคา	ค่าใช้จ่าย
ส้ม 5 กก.	20	100	25	125
ค่าตัดผม 5 ครั้ง	30	150	40	200
ค่ารถ 100 เที่ยว	15	1500	20	<u>2000</u>
		1750		2325
การหาค่าดัชนีราคา	$\frac{1750}{1750} \times 100$ $= 100$		$\frac{2325}{1750} \times 100$ $= 132.85$	

1. ดัชนีราคาผู้บริโภค (consumer price index หรือ CPI)

ดัชนีราคาผู้บริโภคเป็นดัชนีราคาที่ใช้วัดการเปลี่ยนแปลงของระดับราคาสินค้าและบริการของผู้บริโภค **จากสินค้า 7 หมวด** ได้แก่ อาหารและเครื่องดื่ม, เครื่องนุ่งห่มและรองเท้า, เเคหสถาน, การตรวจรักษาและบริการส่วนบุคคล, ยานพาหนะ-การขนส่ง-การสื่อสาร, บันเทิง การอ่าน การสื่อสาร และ ยาสูบ – เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์

ตัวเลขของดัชนีผู้บริโภค โภคนั้นจะมี 2 ชนิดคือ

1. ดัชนีราคาผู้บริโภคพื้นฐาน (core cpi) คือ ดัชนีที่ไม่รวมเอากลุ่มของอาหารสดและพลังงานบางรายการมาคำนวณ เนื่องจากราคาของสินค้าทั้งสองกลุ่มนี้เปลี่ยนแปลงได้รวดเร็ว คงเหลือสินค้าประมาณ 300 รายการ
2. ดัชนีราคาผู้บริโภคทั่วไป (cpi) คือดัชนีที่รวมรายการสินค้าและบริการเข้าไว้ด้วยกันทั้งหมด

2. ดัชนีราคาผู้ผลิต (producer price index หรือ PPI)

ดัชนีราคาผู้ผลิตเป็นดัชนีราคาที่ใช้วัดการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าที่ผู้ผลิตทำการผลิตออกจำหน่าย ณ แหล่งผลิตในปีใดปีหนึ่ง เปรียบเทียบกับราคาสินค้าชนิดและจำนวนเดียวกันในปีฐาน โดยแบ่งเป็น 2 ชนิดคือ

1. แบ่งตามกิจกรรมการผลิต ประกอบด้วยหมวดเกษตรกรรม หมวดผลิตภัณฑ์จากเหมือง หมวดผลผลิตอุตสาหกรรม
2. แบ่งตามขั้นตอนการผลิต จะเป็นสินค้าสำเร็จรูป สินค้ากึ่งสำเร็จรูป สินค้าวัตถุดิบ

3. ดัชนีราคาขายส่ง (wholesale price index หรือ WPI)

ดัชนีราคาขายส่งเป็นดัชนีราคาที่ใช้วัดการเปลี่ยนแปลงของราคาขายส่งสินค้า ณ ร้านค้าส่งและตัวแทนจำหน่าย ในปีใดปีหนึ่งเปรียบเทียบกับราคาสินค้าชนิดและจำนวนเดียวกันในปีฐาน

ทั้งนี้ สินค้าและบริการที่นำมาคำนวณดัชนีราคาขายส่ง ได้แก่ สินค้าหมวดเกษตรกรรมและผลิตภัณฑ์อาหาร และสินค้าหมวดอุตสาหกรรม

สูตรคำนวณหาอัตราเงินเฟ้อ

$$\text{อัตราเงินเฟ้อในปีที่ } t = \frac{\text{ดัชนีราคาในปีที่ } t - \text{ดัชนีราคาในปีที่ } t-1}{\text{ดัชนีราคาในปีที่ } t-1} \times 100$$

ตัวอย่าง ดัชนีราคาผู้บริโภคในปี 2556 เท่ากับ 112 และในปี 2557 เท่ากับ 118
จงหาอัตราเงินเฟ้อ ในปี 2557 มีค่าเท่าไร

วิธีทำ

$$\begin{aligned} \text{อัตราเงินเฟ้อในปีที่ 2557} &= \frac{\text{ดัชนีราคาในปีที่ 2557} - \text{ดัชนีราคาในปีที่ 2556}}{\text{ดัชนีราคาในปีที่ 2556}} \times 100 \\ &= \frac{118 - 112}{112} \times 100 = 5.36 \% \end{aligned}$$

หมายความว่า ราคาสินค้าในปี 2557 สูงกว่า ปี 2556 ร้อยละ 5.35

4. ตัวปรับลดผลิตภัณฑ์ (GDP or GNP Deflator)

ดัชนีราคาผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP Deflator) เป็นดัชนีราคาที่แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าทุกชนิดที่เป็นองค์ประกอบของจีดีพี ซึ่งแตกต่างกับดัชนีผู้บริโภค (Consumer Price Index) ซึ่งเป็นดัชนีวัดภาวะเงินเฟ้อที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงราคาสินค้าสำหรับผู้บริโภคเท่านั้น โดย GDP Deflator เป็นตัวแปรที่ใช้ปรับมูลค่าจีดีพีจากราคาตลาดมาเป็นราคา ณ ปีฐาน

ประเภทของเงินเฟ้อ

1.เงินเฟ้ออย่างอ่อน (mild inflation)

- ระดับราคาเพิ่มไม่เกิน 5%
- เป็นผลดีต่อเศรษฐกิจ

2. เงินเฟ้อระดับปานกลาง (Moderate inflation)

- ระดับราคาเพิ่มประมาณ 6 - 20%
- เป็นผลเสียต่อเศรษฐกิจ

3. เงินเฟ้อรุนแรง (hyper inflation)

- ระดับราคาเพิ่มขึ้นเกิน 20%
- เป็นผลเสียต่อเศรษฐกิจ

สาเหตุของเงินเฟ้อ

1. เงินเฟ้อทางด้านอุปสงค์ดึง (Demand Pull Inflation)

เกิดจากปัจจัยต่างๆที่ทำให้อุปสงค์รวมเพิ่มมากขึ้นเช่น

- การเพิ่มขึ้นของอุปสงค์รวม

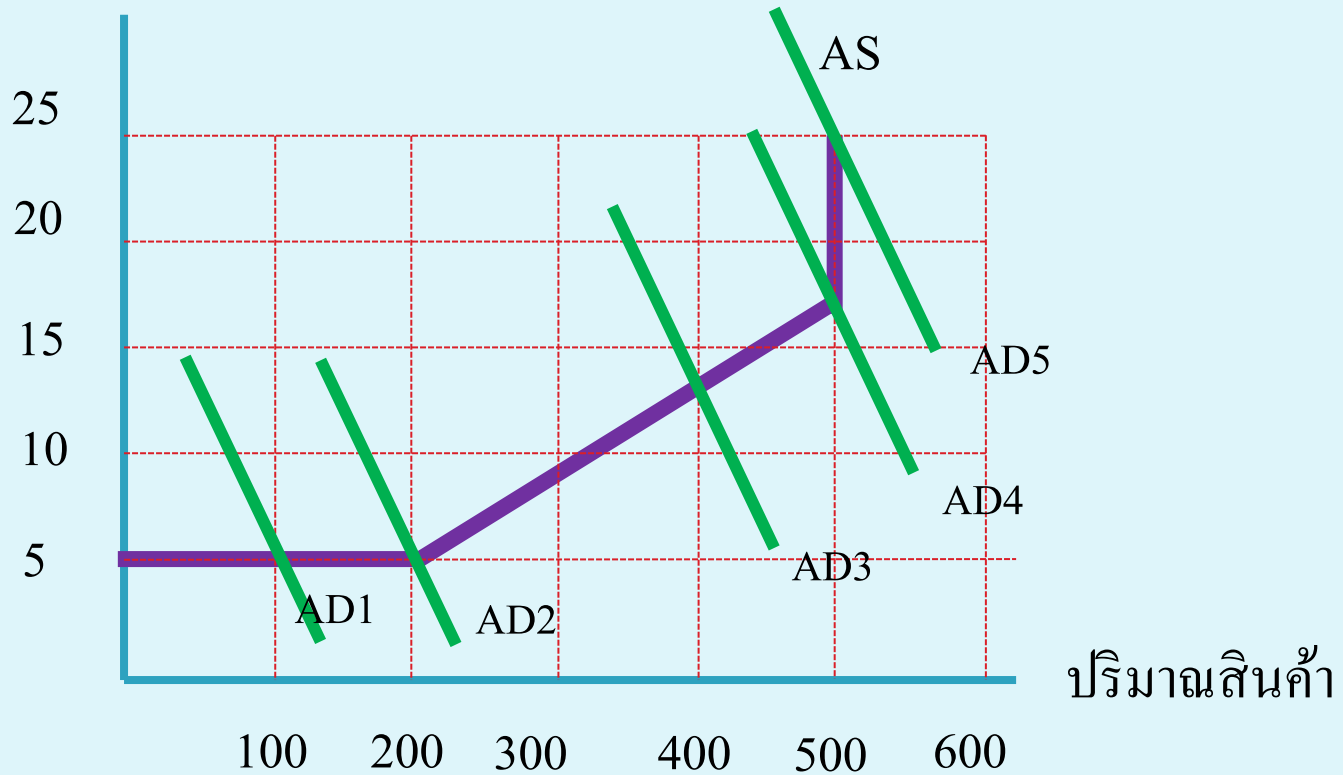
$$AD > AS \implies P \uparrow$$

- การเพิ่มปริมาณเงินเข้าไปในระบบการหมุนเวียน

$$M \uparrow \implies r(\text{อัตราดอกเบี้ย}) \downarrow \implies I, C \uparrow \implies AD \uparrow$$

- รัฐบาลเพิ่มการใช้จ่าย
- การส่งออกสินค้าออกได้เพิ่มขึ้น

ระดับราคา

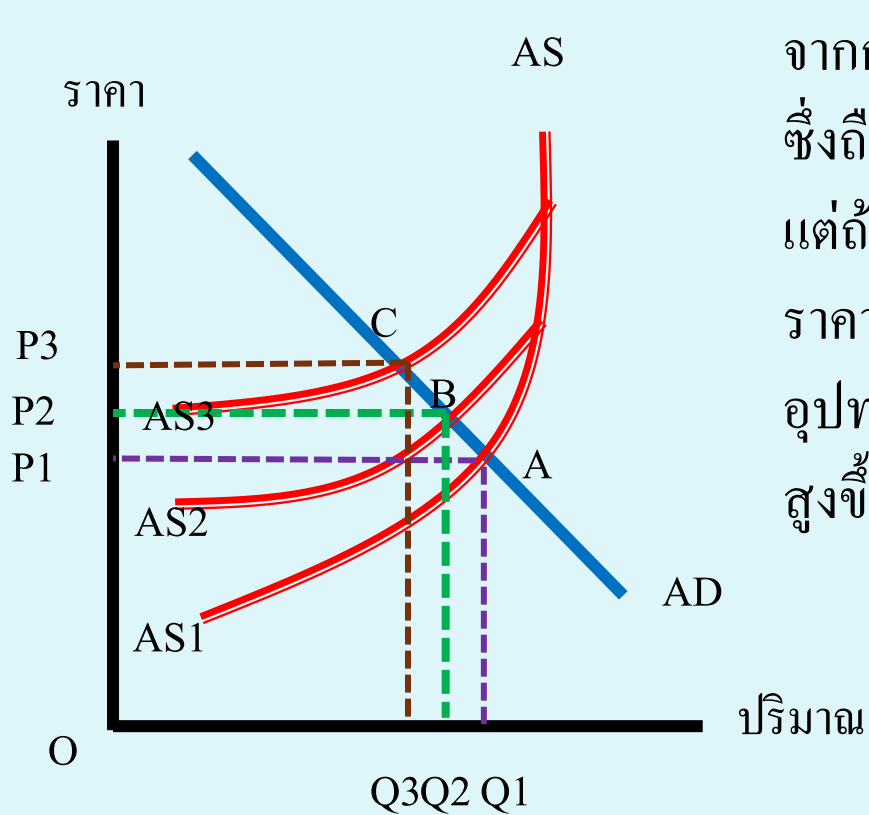
เศรษฐกิจตกต่ำ

เศรษฐกิจฟื้นตัว

การจ้างงานเต็มที่
เกิดเงินเฟ้อ

2. ด้านอุปทาน หรือเงินเฟ้อที่เกิดจากต้นทุนผลัก (Cost Push Inflation)

- การเพิ่มขึ้นของต้นทุนการผลิต เช่น ราคาวัตถุดิบ น้ำมันค่าขนส่ง ค่าแรง
- ผู้ประกอบการต้องการกำไรเพิ่มขึ้น
- ทำให้ผู้ผลิตลดปริมาณการผลิตลง (AS ลดลง)
- ราคาสินค้าเพิ่มขึ้น

จากกราฟ AS ตัดกับ AD ที่จุด A ซึ่งถือเป็นระดับการจ้างงานเต็มที่ แต่ถ้ามีการขอเพิ่มค่าจ้าง หรือ ราคาวัตถุดิบเพิ่มสูงขึ้น จะทำให้ อุปทานลดลง ราคาสินค้าจะเพิ่มสูงขึ้น

3. ด้านอุปสงค์และอุปทานพร้อมกัน (Mixed Inflation)

- อุปสงค์เพิ่มอย่างรวดเร็ว
- ต้นทุนการผลิตเพิ่มเช่นกัน
- เกิดเงินเฟ้ออย่างรุนแรง (**hyper inflation**)

4.ด้านโครงสร้าง (Structural Inflation)

เช่นมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางด้านเศรษฐกิจ

ผลของเงินเฟ้อ

1. ผลต่อความต้องการถือเงิน

- ลดลง

2. ผลต่อการออมและการลงทุน

- ลดลง เกิดการเก็งกำไร

3. ผลต่อรัฐบาล

- มีรายได้จากภาษีมากขึ้น

4. ผลต่อดุลการค้า

- มีโอกาสขาดดุลเพิ่มขึ้น

5. ผลต่อการกระจายรายได้

ผู้ที่ได้ประโยชน์

- ลูกหนี้
- พ่อค้า
- ผู้ถือหุ้น

ผู้ที่เสียประโยชน์

- เจ้าหนี้
- ผู้ออม
- ผู้มีรายได้ประจำ

การแก้ปัญหาเงินเฟ้อ

นโยบายการคลัง (fiscal policy) หมายถึงนโยบายเกี่ยวกับการใช้รายได้และรายจ่ายของรัฐเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดแนวทาง เป้าหมาย และการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางเศรษฐกิจ

1. เพิ่มการเก็บภาษี เพื่อลดอำนาจซื้อ
2. ลดการใช้จ่ายภาครัฐ

การแก้ปัญหาเงินเฟ้อ

นโยบายการเงิน (monetary policy) หมายถึงมาตรการทางการเงินที่ธนาคารกลางของแต่ละประเทศนำมาใช้ในการควบคุมดูแลปริมาณเงินและสินเชื่อรวมของระบบเศรษฐกิจ เพื่อบรรลุเป้าหมายทางเศรษฐกิจประการใดประการหนึ่งหรือหลายประการ อันได้แก่ การรักษาเสถียรภาพทางราคา การส่งเสริมให้มีการจ้างงานเต็มที่ การรักษาความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การรักษาดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ และการกระจายรายได้ที่เป็นธรรม

1. เพิ่มอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก
2. เพิ่มอัตราเงินสำรองตามกฎหมาย(legal reserve ratio)
3. เพิ่มอัตรารับช่วงซื้อลดตั๋วเงิน
4. ควบคุมการให้สินเชื่อ
5. ขยายพันธบัตรรัฐบาล

ภาวะเงินตึง

ภาวะที่ระบบเศรษฐกิจเกิดเงินเฟ้อและการว่างงานขึ้นในขณะเดียวกัน คือระดับราคาสูงขึ้น แต่ปริมาณเงินกู้เพื่อดำเนินธุรกิจไม่เพียงพอ

สาเหตุคือ อุปสงค์ของสินเชื้อมีมากกว่าอุปทานของสินเชื่อ

- อุปทานของสินเชื่อ : อัตราการออมทรัพย์ต่ำ ปัญหา NPLs สถาบันการเงินมีปัญหาขาดสภาพคล่อง การไหลของเงินทุนออกนอกประเทศ มาตรการชำระเงินขาดดุล ฯลฯ
- อุปสงค์ของสินเชื่อ : นักธุรกิจกู้มาเพื่อเก็งกำไร หรือ ลงทุน

ผลกระทบ
เมื่อเกิด
ภาวะเงินตึง

การลงทุนไม่ขยายตัว /
ขาดสภาพคล่อง
การผลิตและการจ้าง
งานลดลง
นำไปสู่ภาวะเศรษฐกิจ
ถดถอยได้

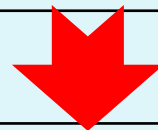
การแก้ปัญหาเงินตึง

ด้านอุปทานของสินเชื่อ

- เร่งระดมเงินออม
- ปรับอัตราดอกเบี้ยเงินฝากไม่ให้ต่ำเกินไป เพื่อกระตุ้นการออม
- แก้ปัญหาการขาดดุลการชำระเงิน ฯลฯ

ด้านอุปสงค์ของสินเชื่อ

- ควบคุมการขยายตัวของสินเชื่อให้เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจ
- ควบคุมคุณภาพของสินเชื่อ

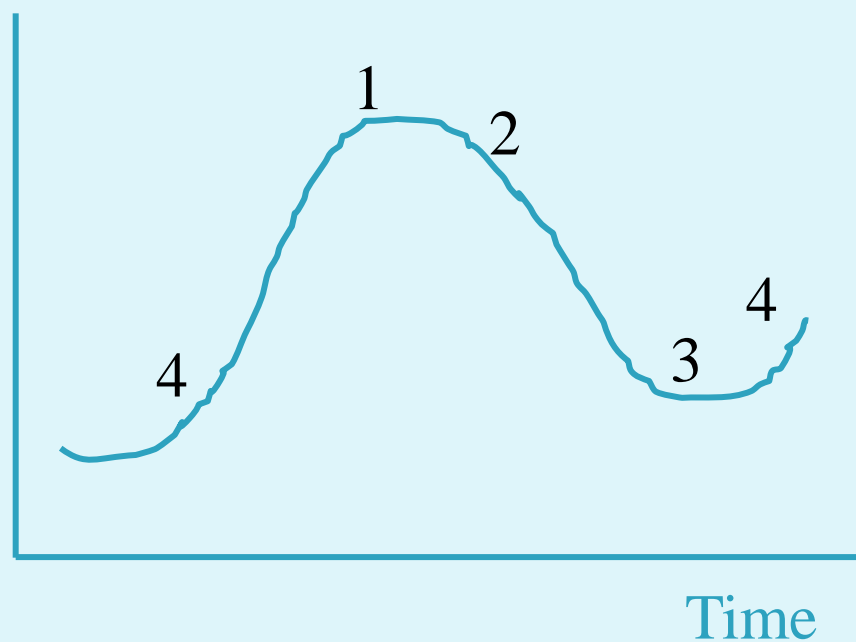
ภาวะเงินผ่อนคลาย

วัฏจักรธุรกิจ (Business Cycle)

เป็นวงจรภาวะเศรษฐกิจที่มีการขึ้นๆ ลงๆ หมุนเวียนไปโดยไม่มีสิ้นสุด แบ่งเป็น 4 ระยะ ได้แก่

1. รุ่งเรือง (Economics Prosperity)
2. ถดถอย (Economics Recession)
3. ตกต่ำ (Economics Depression)
4. ฟื้นตัว (Economics Recovery)

Business Activity

ความหมายของวัฏจักรธุรกิจ

วัฏจักรธุรกิจ (The Business Cycle) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงขึ้นๆลงๆของกิจกรรมทางเศรษฐกิจโดยรวม แต่ละวัฏจักรจะประกอบด้วย การขยายตัว (expansion) การถดถอย (recession) การหดตัว (depression หรือ contraction) และการฟื้นตัว (recovery หรือ revivals)

ระยะเวลาของวัฏจักรแต่ละอันจะไม่เท่ากัน บางวัฏจักรมีระยะเวลา 5 ปี บางวัฏจักรอาจยาวนานถึง 20 ปี ช่วงของวัฏจักรหนึ่งๆจะวัดจากจุดสูงสุดหนึ่งไปยังจุดสูงสุดอีกจุดหนึ่ง หรือจากจุดต่ำสุดจุดหนึ่งไปยังจุดต่ำสุดอีกจุดหนึ่ง

สาเหตุของวัฏจักรธุรกิจ

โดยทั่วไปเกิดจากการปรับตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจตามการ
ประมาณการหรือการคาดการณ์ของธุรกิจ อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลง
ของปัจจัยภายนอก (Exogenous variables) เช่น

- นโยบายของรัฐบาล
- การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง
- การเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันของนโยบายต่างประเทศ

- การบริโภค
- การส่งออก
- การนำเข้า
- การผลิต
- ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้น

วัฏจักรเศรษฐกิจแบ่งออกได้เป็น 4 ช่วงระยะเวลา

1. ระยะเวลาเศรษฐกิจรุ่งเรืองหรือเฟื่องฟู (Economic Expansion) เป็นช่วงที่ระดับราคาสินค้าและบริการ โดยทั่วไปค่อยๆสูงขึ้น ผู้ประกอบการและนักลงทุนต่างมีความมั่นใจในอนาคตของการลงทุนและมีการคาดคะเนภาวะการลงทุนไปในทางที่ดี ระดับการจ้างงานจะสูงขึ้นเรื่อยๆ เพื่อขยายการผลิตสินค้าและบริการ ประชาชนจะมีรายได้ต่อหัวสูงขึ้น ทำให้อุปสงค์ของสินค้าและบริการต่างๆ สูงตามขึ้นไป หากการปรับปรุงประสิทธิภาพของการผลิตสินค้าและบริการตามไม่ทันอาจจะก่อให้เกิดภาวะเงินเฟ้อตามมา เมื่อภาวะเศรษฐกิจในช่วงนี้เจริญรุ่งเรืองอย่างเต็มที่หรือสูงสุด เรียกว่า “peak” หรือ “boom”

วัฏจักรเศรษฐกิจแบ่งออกได้เป็น 4 ช่วงระยะเวลา

2. ระยะเวลาเศรษฐกิจถดถอย (Economic Recession) เมื่อภาวะเศรษฐกิจในช่วงนี้เจริญรุ่งเรืองอย่างเต็มที่หรือสูงสุดแล้ว จะก่อให้เกิดปัญหาการขาดแคลนปัจจัยการผลิต ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ปัญหาต่อมา คือ การผลิตสินค้าและบริการออกมามากเกินไปทำให้ผู้ผลิตแต่ละรายต้องแข่งขันกันลดราคา ทำให้ผลตอบแทนจากการลงทุนลดลง เริ่มลดระดับการผลิต มีผลต่อการลดการจ้างงาน เกิดการว่างงาน รายได้ประชาชาติเริ่มลดลง เพราะระดับการลงทุนและอุปสงค์รวมลดลง

วัฏจักรเศรษฐกิจแบ่งออกได้เป็น 4 ช่วงระยะเวลา

3. ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ (Economic depression) ในระยะที่เศรษฐกิจถดถอยจะพบว่า อุปสงค์รวมลดลง เกิดการว่างงาน อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนต่ำ ทำให้ภาวะเศรษฐกิจก้าวเข้าสู่ระยะเศรษฐกิจตกต่ำ รายได้ประชาชาติจะลดลงอย่างมาก เกิดการแข่งขันของผู้ผลิต โดยการลดราคา ขณะเดียวกันประชาชนจะถือเงินไว้ก่อนข้างสูงเพราะอัตราดอกเบี้ยสูงขึ้น ซึ่งการเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำจะทำให้เกิดภาวะเงินฝืด (Deflation)

ตามมา

วัฏจักรเศรษฐกิจแบ่งออกได้เป็น 4 ช่วงระยะเวลา

4. ระยะเวลาเศรษฐกิจฟื้นตัว (Economic Recovery) เมื่อภาวะเศรษฐกิจตกต่ำจนถึงที่สุดแล้ว ก็จะก้าวเข้าสู่ระยะฟื้นตัว อันเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงปัจจัยการผลิต การจ้างงาน การบริโภค การลงทุน ทำให้รายได้ประชาชาติสูงขึ้นและภาวะเศรษฐกิจเกิดการฟื้นตัว